

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern avdelingen

Postboks 4034, 2306 Hamar

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Vår dato
12.12.2016
Arkivnr.
461.2

Vår referanse
2014/3616
Deres referanse
HHR/14/667/K1-/

Glåmdal interkommunale vann- og avløps selskap
Oterv. 9
2211 Kongsvinger

GIVAS IKS – Vedtak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann og utslipp av overvann fra avløpsanlegg i Kongsvinger, Kirkenær, Sand, Skotterud og Magnor tettbebyggelser – Till. nr. 2016.0927.T

Fylkesmannen i Hedmark har ferdigbehandlet søknaden fra GIVAS IKS av 20.05.2014 om endret tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann. Endringene i tillatelsen omfatter overordnede funksjonskrav til avløpsnett. Det settes krav til planmessig fornyelse av ledningsnett for å opprettholde forventet teknisk tilstand og ytelse i et langsiktig perspektiv. Tilførsel av fremmedvann til avløpsnett anses generelt å utgjøre den viktigste enkeltårsaken til driftsforstyrrelser og overløpsutslipp ved norske avløpsanlegg, og reduksjon av fremmedvannsmengdene er derfor et viktig mål. Selskapet må også vurdere behov for tiltak for å møte utfordringene knyttet til forventet, framtidig økt nedbørsintensitet.

Vi viser til deres søknad av 20.05.2014, med supplerende data av 06.02.2015 for Sand RA, om endret tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann etter forurensningsloven.

Fylkesmannen i Hedmark gir med dette tillatelse på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 jfr. §§ 16, 22 og 40, og endret i medhold av § 18, samt forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 14, krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser § 14-4.

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsens pkt. 2.4.

Det understrekes at all forurensning fra avløpsanlegget isolert sett er uønsket. Selv om utslipp holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter selskapet å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

Tillatelsen retter økt fokus mot avløpsnettets funksjon, tekniske tilstand og fornyelse. Utarbeidelse av en forpliktende tilstands- og tiltaksplan med funksjonsmål for avløpsnettets er et viktig fundament i dette. Dersom planen ikke er tilstrekkelig eller hensiktsmessig for å nå de langsiktige funksjons- og tilstandsmålene, eller tiltaksplanen ikke blir gjennomført, vil Fylkesmannen kunne sette funksjonsmål og fatte vedtak om gjennomføring av tiltak.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter selskapet å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften viser vi til Miljødirektoratets hjemmesider på internett, www.miljodirektoratet.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven, samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

Saksfremstilling og begrunnelse

Søknaden

Søknad av 20.05.2014 for Kongsvinger og Kirkenær tettbebyggelse er en omfattende oversendelse som inneholder flere sentrale plandokumenter. Søknaden har detaljerte oversikter over tilknytningsdata for begge anleggene. Søknaden omfatter ellers følgende dokumenter:

- Grunnlag for utarbeidelse av beredskapsplan, med sammenstilling av ROS-analyse for alle rensedistriktene
  - Funksjonsmål for avløpsanleggene
  - Beregninger over fremmedvannsmengder
  - Handlings- og økonomiplan. Overordnet saneringsplan 2014-21
  - ROS-analyse for RA 300 (Kongsvinger RA), (ettersendt 19.06.2014)
- Koordinater og andre data for utslippspunkt mangler og blir ettersendt.

Søknad som gjelder Skotterud og Magnor tettbebyggelse ble fremmet av Eidskog kommune 16.09.2013. Søknaden omfatter detaljerte tilknytningsdata for begge anleggene, beskrivelser av utslippspunkt og kommunal saneringsplan for 5-8 år fram i tid. Tiltakene i planen har en samlet kostnadsramme på ca. 22 kr mill. kr. Etter at GIVAS IKS overtok driften av avløpsanleggene i Eidskog fra 01.01.2014, vil GIVAS' saneringsplan være førende for tiltak på disse avløpsanleggene.

Søknaden er supplert med tilknytningsdata for Sand RA 06.02.2015.

Høring og merknader

Utkast til tillatelse har vært oversendt selskapet til høring. Selskapet har følgende merknader (e-post av 07.11.2014):

- Det er besluttet ikke å bygge nytt, felles renseanlegg for Nord-Odal. Sand RA må derfor inngå i denne tillatelsen.
- Tillatelsen refererer til gjødselvereforskriften fra 2003. Hva når denne revideres?
- Det er generelt gjengitt mye tekst fra forurensningsforskriften, noe som gjør tillatelsen lang og tung å finne fram i. Det er ønskelig å skrelle vekk noe og dette, og heller henvise til forskriften.
- Det hadde vært ønskelig med mer krav til påslipp fra industribedrifter.

Vi har følgende kommentarer til merknadene:

- Referansen til gjødselvereforskriften er en fotnote. Dette brukes i flere tilfeller som referanser til gjeldende forskrifter. Dersom forskriften revideres eller endres vil automatisk nye bestemmelser bli innført og gjort gjeldende slik det fastsettes. Samtidig vil bestemmelsene i tillatelsen fortsatt gjelde. Dersom det er avgjørende motstrid her, må tillatelsen oppdateres. Det er for så vidt ikke noe alternativ å ikke referere til tidspunktet for forskriftens ikrafttredelse, henvisningen vil være like irrelevant dersom forskriften gis helt ny tittel.
- Det kunne vært valgt å utarbeide kortere tillatelser som ikke gjengir innholdet i forskrifter. Dette ville imidlertid bli ufullstendig og springende, og kanskje vanskeligere for brukerne å forholde seg til.
- Påslippskrav må settes til den enkelte bedrift. Veiledning om dette kan finnes andre steder.

Ny versjon av forslag til tillatelse ble sendt på høring 26.08.2016. GIVAS IKS har ikke avgitt uttalelse til denne, men merknader fra Hias IKS og noen kommuner er tatt til følge også her.

Status for gjeldende tillatelse

Fylkesmannen fastsatte nye utslippstillatelser i 2006 for samtlige kommunale renseanlegg som omfattes av forurensningsforskriften kap. 14, med utgangspunkt i bestemmelsene i nye forskriftskrav. Disse forskriftsbestemmelsene omfattet i liten grad krav til avløpsnettets tilstand og funksjon. Det er en kjensgjerning at utslippene fra norske avløpsnett generelt er dårlig dokumentert og til dels store. Fornyelsestakten er lavere enn forfallet, og den har vist avtakende tendens.

Funksjonskrav til avløpsnett – fremmedvann og utslipp

Tilførselen av fremmedvann til norske avløpsanlegg er stor, i gjennomsnitt ca. 40 % av tilførte avløpsmengder. Dette anses samlet sett å utgjøre det største driftsproblemet ved anleggene. Fremmedvannet forårsaker dårligere funksjon og økte utslipp både ved renseanlegg og avløpsnett (anslått til ca. 30-40 % av fosforutslippene). Denne tillatelsen setter derfor krav til avløpsnettets funksjon, drift og vedlikehold.

Det skilles ofte mellom to typer overløp på nettet ut fra deres primære funksjon. Driftsoverløp forekommer på fellesledninger og til dels på lange overføringsledninger for å avlaste og beskytte anleggene nedstrøms ved stor tilrenning. Nødoverløpene på nettet er etablert for å hindre oppstuvning og oversvømmelser av anleggene ved driftsstanser.

Avløpsnett

- Kongsvinger avløpsnett består av 93 % separate spillvannsledninger og 7 % (8 km) fellesledninger. Avløpsnett har ett midlertidig driftsoverløp.
- Kirkenær avløpsnett har kun separatsystem. Nettet har ett driftsoverløp.
- Sand avløpsnett har kun separatsystem, og består av 45,3 km spillvanns- og 23 km overvanns- ledninger. Det er store mengder fremmedvann på nettet, som bl.a. skyldes åpne felleskummer.
- Både Skotterud og Magnor avløpsnett har en del dårlige AF-ledninger, med både inn- og utlekking. Samlet lengde er ikke spesifisert i saneringsplanen (mars 2013), der tiltakene har en samlet kostnadsramme på 22 mill. kr.

Fellesledningene skal fases ut på sikt, i henhold til saneringsplanen. Fremmedvann skal i prinsippet ikke tilføres separat spillvannsnett og renseanlegg. Det forekommer likevel utslipp via nødoverløp på spillvannsledningene forårsaket av store avløpsmengder. Dersom feilkoblinger og inntak/innlekking av fremmedvann reduseres til et nivå anleggene er dimensjonert og bygget for, skal avlastning av avløpsvann via *nødoverløp* som følge av årsnormal nedbør eller snøsmelting i utgangspunktet ikke inntreffe. Det fastsettes som langsiktig, overordnet funksjonsmål at slik avlastning ikke skal forekomme.

Avløpsanleggene skal vedlikeholdes og fornyes på en langsiktig og bærekraftig måte, slik at teknisk tilstand og forventet funksjon opprettholdes til enhver tid. Dette er også viktig for å sikre økonomisk rettferdighet mellom nåværende og framtidige generasjoner. Vi anser at hensynet til å sikre en god og forsvarlig forvaltning og fornyelse av avløpsanleggene best ivaretas ved at anleggseierne selv tar ansvar for å finne riktig ambisjonsnivå for fornyelsestiltak og prioritere gjennomføring av tiltakene. Dette innebærer at det må settes funksjonsmål for drift og utarbeides tiltaksplaner for fornyelse.

Gjennom tiltaksplanen må selskapet dokumentere overvannets påvirkning på avløpsnettets og sette mål for maksimal innlekking av fremmedvann, jf. pkt. 2.3.2. Overvann og fremmedvann bør frakobles avløpsnettets der andre løsninger er mulig. Innlekkingen av fremmedvann må reduseres til et nivå der tilfredsstillende drift og funksjon ved anleggene opprettholdes ved årnormal nedbørsintensitet og avrenning som følger av det.

Ramme for samlet mengde utslipp og tap fra nettet på 2 % av tilført mengde videreføres, men rammen reduseres til 1 % fra 01.01.2020. Samtidig skal det fastsettes mål for maksimal overløpsdrift på nettet, jf. pkt. 2.3.3. Målene skal spesifiseres på avlastning ved stor tilrenning, utslipp ved planlagte driftsstanser og utslipp ved uforutsette driftsstanser. Det forventes at målene settes mer ambisiøst enn tillatelsens ramme for maksimalt utslipp og tap.

Tiltaksplanen må også sette mål for avløpsnettets virkningsgrad, dvs. andel tilført spillvann (forurensningsmengde) som når fram til renseanlegget, pkt. 2.3.5. Virkningsgraden må dokumenteres, basert på vurdering og summering av ulike kilder til utslipp, lekkasjer og tap.

Tillatelsen setter enkelte overordnede, kvalitative funksjonskrav. Disse er langsiktige, og vil ikke nødvendigvis oppnås på kort sikt. Vi mener det er formålstjenlig at selskapet selv tallfester detaljerte funksjonsmål for ledningsnettets, og velger hensiktsmessige tiltak for å nå de langsiktige, overordnede målene, ut fra nåværende status og utfordringenes omfang.

Selskapet må dokumentere at tiltakene er tilstrekkelige for å sikre tilfredsstillende funksjon og tilstand på anleggene på sikt. Dette må jevnlig vurderes og evalueres.

Konsekvenser for avløpssektoren ved framtidige klimaendringer

Forventede klimaendringer innebærer betydelig økt nedbørsintensitet og avrenning mot siste halvdel av dette århundret. Det må kartlegges og analyseres hvilke konsekvenser og mulige driftsproblemer dette kan ha for avløpsanleggene. Uten tiltak forventes problemer knyttet til innlekking av fremmedvann å bli forsterket. Tillatelsen fokuserer derfor på denne problematikken og setter krav til gjennomføring av risikovurderinger, tallfesting av funksjonsmål og planlegging av tiltak for å redusere fremmedvannsmengden.

Krav til renseanlegg

Det vil ikke bli foretatt noen generell endring av rensekravene til renseanleggene. Rammekrav (mengde) for årlig utslipp av fosfor er fastsatt, basert på nåværende tilknytning, spesifikk produksjon 1,8 g P/pe.døgn og 95 % renseeffekt, men dette vil ikke innebære noen skjerpning av rensekravet.

Det er tidligere gitt dispensasjon for tilpasning til sekundærrensekravet, inntil *vesentlige endringer* inntreffer eller gjennomføres (rehabilitering av anlegget, økt tilknytning etc.). Slik tilpasning forutsetter normalt etablering av biologisk rensetrinn. Selskapet har signalisert at

Kongsvinger og Kirkenær renseanlegg skal rehabiliteres i nær framtid. Det må påregnes at sekundærrensekrav vil bli gjort gjeldende i forbindelse med dette. Det samme vil gjelde for de øvrige anleggene når større tiltak, eventuelt bygging av nye anlegg, gjennomføres.

Tilpasning til sekundærrensekravet bør ikke utsettes ved planlegging av vedlikeholdstiltak. Det settes imidlertid ingen absolutt frist for dette. Tiltaket bør nedfelles i selskapets tiltaksplan. Ved framtidig rehabilitering av renseanlegget bør dessuten vurderes muligheten for å etablere biologisk fosforfjerning eller andre behandlingsmetoder som bidrar til at fosfor i avløpslammet får ytterligere økt plantetilgjengelighet.

Biologisk avløpsbehandling og bruk av biologisk slam

Biologisk behandling av avløpsvannet har flere fordeler. Dette reduserer utslippene av lett nedbrytbart organisk stoff. Dermed reduseres risikoen for oksygenunderskudd i resipienten. Videre vil biologisk behandling gi bedre nedbryting av organiske miljøgifter, syntetiske hormoner og medikamentrester.

I tillegg har fosfor i biologisk slam langt bedre plantetilgjengelighet enn fosfor i kjemisk slam. Verdens fosforreserver er en begrenset ressurs, og det må være et viktig mål å gjenvinne og utnytte plantetilgjengelig fosfor i biologisk slam best mulig til gjødslingsformål. Fosfor i kjemisk felt slam bindes sterkt i kjemiske komplekser. Samtidig er det risiko for at kjemisk slam i tillegg binder jordas eget fosfor, og gjør det mindre tilgjengelig for opptak i planter. Hvis mulig bør det derfor tilstrebtes at biologisk og kjemisk slam behandles separat, forutsatt at slik behandling kan etableres uten urimelige kostnader.

Frist for etablering av slambehandlingsanlegg for Glåmdalsregionen er forlenget med ett år til 31.12.2019.

Lukt og støy

Det er satt generelle krav til at lukt fra avløpsanleggene ikke skal medføre ulemper for omgivelsene. Luktbelastningen fra anleggene bør ikke overskride verdier på 1-2 ou_E/m³ (european olfactory unit)¹ ved nærmeste boligbebyggelse.

Det er satt standardkrav for støybelastning overfor bebyggelse og omgivelser.

Usikkerhetsvurderinger

Målinger, prøveuttak og analyser kan være beheftet med stor usikkerhet og til dels betydelige feil. Det er satt krav til at anleggseier/driftsansvarlig må vurdere, og hvis mulig kvantifisere, usikkerhet ved utslippstall fra avløpsnett og renseanlegg.

Oversikt over vanninntak

Ved større utslipp og akutt forurensning i vassdrag er det viktig at eiere og brukere av vanninntak kan bli varslet. Selskapet sammen med kommunene må derfor ha oversikt over søknadspliktige vanninntak i avløpsanleggenes resipient.

Det er også satt generelt krav til at kommunene og andre anleggseiere skal delta i vassdragsovervåking gjennom vannområdeutvalgene. Flere kommuner deltar allerede i slikt overvåkingsprogram.

---

¹ Ved 1 ou_E/m³ vil 50 % av en populasjon kunne merke at lukt er til stede, mens ved 2 ou_E/m³ vil flere i en befolkningsgruppe kunne reagere eller merke ubehag. Lukt er en subjektiv opplevelse, og en slik grenseverdi vil være veiledende for når tiltak bør iverksettes. Det kan også synes rimelig å differensiere toleransekravet for nye og etablerte anlegg.

Oppsamling og behandling av overvann

Denne tillatelsen omfatter overvann som infiltrerer eller på annen måte påvirker avløpsnettet. For øvrig ligger valg og tilrettelegging av forsvarlig overvannshåndtering utenfor denne tillatelsens virkeområde.

Overvann kan forårsake betydelige utfordringer for driften av avløpsanleggene, spesielt i tettbebyggelser med store asfalterte flater. Kommunene bør planlegge og tilrettelegge framtidssrettede løsninger for oppsamling, behandling og bortledning av overvann og flomvann. Risikoanalyser og vurderinger av tiltak må baseres på lokale prognoser om framtidig nedbørsintensitet.

For særlig forurenset overvann fra sterkt trafikkerte veier o.l. bør rensetiltak vurderes. Som utgangspunkt bør slike tiltak etableres hvis partikkelkonsentrasjon overstiger 50 mg SS/liter.

Forholdet til vannforskriften

Vannforskriften stiller krav om at overflatevann skal ha eller sikte mot god økologisk og kjemisk tilstand. Relevante tiltak må beskrives og iverksettes gjennom regionsvise og lokale, sektorvise tiltaksprogrammer for å forbedre eller eventuelt for å unngå forringelse av tilstanden. Innen kommunal avløpssektor er tiltak på avløpsnettet viktig for å sikre stabil og sikker anleggsfunksjon på kort og lang sikt. Kommunale tiltaksplaner bør dokumentere at planlagte tiltak er tilstrekkelige.

Forholdet til naturmangfoldloven

I lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, heter det i § 7 at §§ 8 til 12 ”skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet”. I § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Søknaden gjelder eksisterende anlegg. Konsekvensene av utslippet ble vurdert ved utbygging av avløpsanleggene. Utslippets påvirkning på vannkvaliteten i hovedvassdragene blir undersøkt gjennom vassdragsovervåking iverksatt av vannregionmyndigheten. Fylkesmannen mener at det ikke er nødvendig å innhente ny kunnskap om utslippets påvirkning på naturmiljøet utover dette.

Gebyr

Fylkesmannens behandling av søknader om endring av utslippstillatelser er omfattet av en gebyrordning. Vedtaket om fastsettelse av ny tillatelse er å betrakte som en endring av utslippstillatelsen. Gebyrsats fastsettes avhengig av ressursforbruk ved arbeidet med tillatelsen. Selskapet skal betale et gebyr på kr. 23 400 for Fylkesmannens behandling av søknaden (gebyrsats 2), jf forskrift om begrensning av forurensning av 01.06.04, § 39-5. Faktura ettersendes fra Miljødirektoratet.

Klageadgang

Vedtaket, herunder også plasseringen i gebyrklasse, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen. Øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil Fylkesmannen også kunne gi på forespørsel.

Kopi av dette brevet med vedlegg er sendt berørte i saken i henhold til vedlagte adresseliste.

Med hilsen

Jørn G. Berg e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

Utslippstillatelsens vilkår følger på de neste sidene

Kopi med fullstendig tillatelse til:

Kongsvinger, Nord-Odal, Eidskog og Grue kommune

Driftsassistansen i Hedmark, Vangsv. 143, 2321 Hamar

Mattilsynet, Regionkontorer for Hedmark og Oppland, Postboks 383, 2381 Brumunddal

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven

Tillatelse nr. 2016.0927.T - Sak nr. 2014/3616

for

GIVAS IKS, Glåmdal interkommunale vann- og avløpssekskap,

til utslipp av kommunalt avløpsvann og utslipp av overvann fra avløpsanlegg i Kongsvinger, Kirkenær, Sand, Skotterud og Magnor tettbebyggelser

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jfr. §§ 16, 22 og 40, og endret i medhold av § 18, samt forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 14, krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser § 14-4.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 20.05.2014, samt 16.09.2013 fra Eidskog kommune, og supplerende data av 06.02.2015 for Sand RA med tilstandsvurderinger for avløpsanleggene, grunnlag for utarbeidelse av beredskapsplaner for GIVAS sine anlegg og diverse beregningsgrunnlag for anleggenes størrelse.

Vilkårene i tillatelsen omfatter både minimumskravene i forurensningsforskriften kap. 14 og andre krav fastsatt av Fylkesmannen som forurensningsmyndighet etter forurensningsloven og forurensningsforskriften.

Denne tillatelsen erstatter følgende tillatelser av 13.12.2006: 2006.051.T (Kongsvinger), 2006.055.T (Kirkenær), 2006.052.T (Sand) og 2006.054.T (Skotterud og Magnor). Tillatelsen gjelder fra 01.01.2017.

Selskap	GIVAS IKS, Glåmdal interkommunale vann- og avløpssekskap		
Adresse	Otervegen 9		
Postnr.	2211	Poststed	Kongsvinger
Org. nummer (bedrift)	989 352 385	Virksomhetens kategori	Oppsaml./behandl. avløpsvann
NACE-nr	37.000	NOCE-nummer	-
Bransje (nace)	Kloakk- og renovasjonsvirksomhet		

Fylkesmannens referanser

Arkivkode	Anleggsnummer	Risikoklasse
461.2	0402.0051.01, 0423.0023.01 0418.0018.01, 0420.0016.01, 0420.0017.01	2 (Kongsvinger renseanlegg), 3 (Kirkenær, Sand, Skotterud, Magnor RA)

Tillatelse gitt: 12.12.2016	Endringsnummer: -	Sist endret: -
Jørn G. Berg e.f. miljøverndirektør		Steinar Østlie senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Rammer for tillatelsen

1.1 Omfang

Tillatelsen gjelder utslipp av avløpsvann fra følgende tettbebyggelser:

- Kongsvinger tettbebyggelse på inntil 17 500 pe i Kongsvinger kommune.
- Kirkenær tettbebyggelse på inntil 4 125 pe i Grue kommune.
- Sand tettbebyggelse på inntil 4 300 pe i Nord-Odal kommune.
- Skotterud tettbebyggelse på inntil 3 060 pe i Eidskog kommune.
- Magnor tettbebyggelse på inntil 2 700 pe i Eidskog kommune.

Selskapet skal ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og størrelse (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426 eller annet). Ved utbygging av selskapets infrastruktur eller vesentlige utvidelse av virksomhet som medfører utvidelse av tettbebyggelsen, skal tettbebyggelsens utbredelse og størrelse oppdateres.

Tillatelsen omfatter avløpsanlegg for transport og behandling av kommunalt avløpsvann og overvann som fremgår av tabell 1. I tillegg omfattes også krav til slambehandling og overvåking av resipient.

Tabell 1. Avløpsanlegg som er omfattet av tillatelsen

Renseanlegg (/utslipps punkt)	Tilknytning, befolkning + næring Ant. pe	Største ukentlige middeltilførsel 2010 Ant. pe (BOF ₅)	Største ukentlige middeltilførsel 2020 Ant. pe (BOF ₅)	F-maks faktor brukt for omregning til størst ukentlig middeltilførsel
Kongsvinger	13 500	22 700	17 000	2,0
Kirkenær	3 700	4 800	4 700	2,0
Sand	1 740	3 700	-	2,3
Skotterud	2 030	2 800	-	1,5
Magnor	1 455	1 466	-	2,0

Tabell 2. Utslippspunkt fra renseanlegg

Utslippspunktets navn/beskrivelse	Koordinat nord	Sone/ Koordinat øst	Avstand fra land meter	Dybde meter
Kongsvinger RA, utløp	6677802	32-664540	*	*
Kirkenær RA, utløp	6705189	32-666854	*	*
Sand RA, utløp	6700823*	32-644614*	*	*
Skotterud RA, utløp	6653370	32-674463	1,5	1
Magnor RA, utløp	6649325	32-678845	1	1

Selskapet skal varsle Fylkesmannen dersom det er sannsynlig at avløpsanleggene blir *vesentlig endret*, jf. forurensningsforskriften § 14-6.

1.2 Miljømål

Formålet med tillatelsen er å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann, for å oppnå god tilstand i berørte vannforekomster. Dette innebærer krav om tilfredsstillende oppsamling, transport og rensing av avløpsvann, herunder tiltak for å hindre forurensning fra overløpsutslipp og lekkasjer fra ledningsnett. Det vises til vannforskriftens mål om å oppnå eller opprettholde tilfredsstillende økologisk og kjemisk miljøtilstand i berørte resipienter, dvs. «vannkvalitet som ikke skiller seg vesentlig fra naturtilstanden».

1.3 Avløpsnett med flere eiere

Sammenhengende avløpsnett med flere eiere må betraktes under ett når det gjelder hydraulisk funksjon og utslipp som har sammenheng med innlekking og tilførsler av fremmedvann til spillvannsnettet eller med andre tekniske svakheter ved nettet. Forhold på én del av nettet som forårsaker driftsproblemer eller overskridelser av krav og funksjonsmål på en annen del, må registreres som avvik av involverte driftsansvarlige/anleggseiere. Anleggseier/driftsansvarlig der årsaken til feilen/forholdet oppstår, er primært ansvarlig for å gjennomføre utbedrende tiltak.

I utgangspunktet er kommunen ansvarlig for sanitær forurensning fra befolkningen.

2. Utslipp til vann

2.1 Krav og tilhørende tidsfrister

Tiltak	Frist	Referanse
Utarbeide tiltaksplan mot tilførsler av overvann til avløpssystem	31.12.2018	2.3.2
Vurdere behov for rensing av overvann	31.12.2018	2.3.2
Innføre systematisk registrering av utlekking fra ledningsnett	31.12.2018	2.3.5
Fastsette mål for årlig virkningsgrad for avløpsnettet	31.12.2018	2.3.5
Dokumentere hydraulisk balanse ved modell eller annen metode	31.12.2020	2.3.5
Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere utlekking	Kontinuerlig	2.3.5
Gjennomføre usikkerhetsvurdering for utslippsdata	31.12.2018	2.5.2
Etablere system for vurdering av energiforbruk	31.12.2018	8
Etablering av behandlingsanlegg for avløpsslam	31.12.2019	2.7
Ramme for samlet utslipp/tap fra overløp på nettet settes til 1 % på årsbasis	01.01.2020	2.3.3
Altinn-rapportering	15.2 – årlig	12.1
Lage årsrapport avløpsanlegg	15.3 – årlig	12.2

2.2 Generelle forhold

2.2.1 Krav til avløpsanleggenes dimensjonering, drift og funksjon

Avløpsnett og renseanlegg skal dimensjoneres, bygges, drives, vedlikeholdes og fornyes av fagkyndige og i et langsiktig perspektiv, slik at de har tilstrekkelig og stabil yteevne under alle normale, lokale klimatiske forhold. Ved utformingen av anleggene skal det tas hensyn til variasjoner i belastning og mengde avløpsvann i løpet av året (kfr. pkt. 2.3.2 og 2.6).

2.2.2 Plikt til å ha oversikt og kunnskap om avløpsanleggenes tilstand og funksjon

Krav til kommunal avløpsplan

Gjennomført og planlagt utbygging av avløpsanlegg for transport og behandling av kommunalt avløp skal beskrives i kommunal avløpsplan (hovedplan, saneringsplan eller tilsvarende). Planen skal bl.a. omfatte tiltak for å redusere fremmedvann på avløpsnettet, redusere utslipp fra overløp, plan for sanering av midlertidige overløp og overløp som er i strid med tillatelsen. Planen skal også beskrive tiltak for sikre forsvarlig, langsiktig vedlikehold og fornyelse av anleggene. Slik plan skal være utarbeidet og vedtatt senest innen 31.12.2018 (kfr. pkt. 2.3.2 og 2.6).

Sårbare naturtyper og svartlistearter

Selskapet skal ha kjennskap til om avløpsnett og renseanlegg påvirker eller kan påvirke sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter. Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke naturmangfoldet. Alle nye anleggstiltak skal risikovurderes.

Det skal undersøkes om planlagt trasé eller graveområde berører forekomster av svartlistearter (informasjon Artsdatabanken.no/Fremmede arter), og eventuelt sikre at tiltaket ikke medfører risiko for at slike arter spres til omkringliggende eller nye områder.

2.2.3 Plikt til å redusere utslippene så langt som mulig

Utslippene fra avløpsanleggene er isolert sett uønsket, i den grad dette påvirker resipienten utover naturtilstanden i vassdraget. Dette gjelder spesielt utslipp av urensset avløpsvann. Selskapet plikter å drifte anleggene kost-/nyttmessig optimalt og redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader.

Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke er satt grenser for i pkt. 2.4. Utslipp av tungmetaller, organiske miljøgifter, syntetiske hormonhermere, medikamentrester og andre miljøskadelige eller uønskede stoffer skal reduseres så mye som mulig, primært gjennom tiltak ved kilden. Kommunen kan sette krav til slike påslipp (forurensningsforskriften kap. 15A).

Utslipp av prioriterte stoffer oppført i forurensningsforskriften kap. 11, vedlegg 2, tabell 2.1.1 og 2.1.2, skal dokumenteres i den grad forurensningsmyndigheten bestemmer.

2.2.4 Internkontroll

Selskapet plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at selskapet overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Internkontrollen skal holdes oppdatert.

Internkontrollen skal bl.a. omfatte kartlegging, analyser og vurdering av risikoforhold som berører ytre miljø, samt målfastsettelse for relevante driftsparametere som kan ha betydning for anleggenes drift og utslipp. Målene skal evalueres jevnlig.

Selskapet plikter til å ha oversikt over forhold og aktiviteter knyttet til avløpsanleggene som kan medføre forurensning, og kunne redegjøre for risikoforhold. Det skal utarbeides en samlet risiko- og sårbarhetsvurdering for avløpsanlegg omfattet av denne tillatelsen, kfr. pkt. 6.

---

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

Risikovurderingen skal legge spesiell vekt på sårbare anleggskomponenter, sårbare vannforekomster, områder med mulig brukerkonflikt og klimaeffekter som følge av økt nedbørsintensitet. Med bakgrunn i utførte risikoanalyser og fastsatt akseptabelt risikonivå for skadelige hendelser som følge av flommer, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå.

Vurderingene skal oppdateres jevnlig og ved vesentlig endring. Planer for dimensjonering av anlegg må beregnes med utgangspunkt i oppdaterte, lokale prognoser for framtidig nedbørsintensitet, kfr. pkt. 2.3.2.

2.3. Krav til avløpsnett

2.3.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann

Tilknytning til interkommunalt avløpsnett innenfor avgrensningen som er definert som rensedistrikt bør være 100 %. Utslipp av kommunalt avløpsvann som midlertidig ikke er tilknyttet avløpsnett skal gjennomgå tilsvarende rensing som kommunale anlegg.

Selskapet skal til enhver tid ha oversikt over utbygginger og tilkoblinger som medfører endring av tettbebyggelsens samlede utbredelse og størrelse (pe). Dersom tettbebyggelsenes størrelse overskrider følgende nivåer (basert på største ukentlige middeltilførsel), skal Fylkesmannen varsles slik at tillatelsen kan oppdateres:

- Kongsvinger RA: 17 500 pe
- Kirkenær RA: 4 125 pe
- Sand RA: 4 300 pe
- Skotterud RA: 3 060 pe
- Magnor RA: 2 700 pe

2.3.2 Krav til reduksjon av fremmedvann til avløpsnett

Overvann skal separeres fra sanitært avløpsvann for å redusere utslippene fra avløpsnett og stabilisere driften ved rensenanlegget.

- Separate spillvannsledninger skal ha kapasitet til å transportere dimensjonerende avløpsmengder som tilføres nettet ved *årsnormal nedbørsintensitet*³ og ved *snøsmelting*, uten at dette medfører utslipp fra nødoverløp eller annen avlastning på avløpsnett. Tilførselen til rensenanlegget skal i slike situasjoner ikke overskride Q_{maksdim} . Årsnormal nedbørsintensitet og snøsmelting er ikke å anse som «uvanlige forhold», jf. forurensningsforskriften § 14-13.
- Innen 31.12.2018 skal det utarbeides en plan som viser hvordan overvann påvirker ledningsnett i ulike avrenningssituasjoner. Planen skal omfatte tiltak som skal settes i verk for å redusere tilførsler av fremmedvann til avløpsnett. For særlig forurenset overvann bør rensiltak vurderes.
- Selskapet skal innen 31.12.2018 tallfeste *mål for maksimal innlekking av fremmedvann*, uttrykt som *andel fremmedvannsmengde* tilført rensenanlegget, evt. som *separasjonsgrad*⁴ (%). Målene skal baseres på døgnverdimålinger og fastsettes som både:
  - *Årsgjennomsnitt*
  - *90 % -persentil*

³ Årsnormal nedbørsintensitet forstås her som timesnedbør som normalt inntreffer inntil 1 gang årlig.

⁴ Separasjonsgrad: Forholdet mellom spillvannsmengde og total avløpsmengde tilført rensenanlegget.

2.3.3 Krav til utslipp via overløp

- Selskapet skal ha oversikt over alle overløp og betydelige lekkasjer på avløpsnett. Undersøkelser for å dokumentere utslipp og lekkasjer skal gjennomføres regelmessig. Rutiner må tilpasses anleggets størrelse og nettets tekniske tilstand og funksjon, og dokumenteres i tiltaksplanen. Ved mistanker om lekkasjer må undersøkelser utføres oftere.
- Samlet utslipp og tap via overløp skal ikke overstige 2 % av tilført mengde på årsbasis. Fra 01.01.2020 endres rammen for samlet utslipp og tap til 1 % på årsbasis.
- Selskapet skal innen 31.12.2018 i tillegg sette *mål for maksimal overløpsdrift* på årsbasis, uttrykt som prosent av tilført avløpsmengde, evt. også på tidsbasis. Det skal settes mål for enkeltoverløp og for hele nettet samlet. Målene for hele nettet skal spesifiseres slik:
  - *Avlastning som følge av stor tilrenning ved nedbør*
  - *Utslipp fra nødoverløp ved planlagte driftsstanser (reparasjoner, vedlikehold)*
  - *Utslipp fra nødoverløp ved uforutsette driftsstanser (feil på utstyr, tilstoppinger, strømsstans osv.)*
- Driftstiden på overløpene skal registreres. Utslippsmengde (m³ og kg P) skal beregnes, for større overløp (driftstid mer enn 100 timer per år) skal måling av hydraulisk utslippsmengde (m³) vurderes. Overløpsdrift skal spesifiseres som for målfastsettelse (kulepunktet over). Selskapet skal også beregne forventet utslipp via overløp i et normalår.
- Sjøpøl skal holdes tilbake.
- For permanente driftsoverløp skal selskapet vurdere effekt av å installere utjevning foran overløp, (jf. pkt. 2.3.5).
- Selskapet skal etablere effektive rutiner og metoder for raskt å avdekke akutte hendelser og unormale driftssituasjoner på nettet som kan medføre utslipp av råkloakk, som f.eks. ledningsbrudd, tilstoppinger, større lekkasjer, funksjonsfeil på anleggskomponenter m.m. Hydrauliske driftsdata (trendbilder, trykkmålinger, pumpedata og andre relevante metoder) skal brukes systematisk. Sårbare anleggskomponenter som sjøledninger og elvekryssninger skal ha særskilt fokus ved risikovurderinger og beredskapstiltak.

2.3.4 Spesielle krav til nødoverløp (overløp i pumpestasjoner)

- Nødoverløp er etablert bl.a. i pumpestasjoner for å motvirke oppstuvning og oversvømmelser på avløpsnett ved driftsstanser, tilstoppinger og ved planlagte reparasjoner/vedlikehold. Samlede tilførsler inkludert innlekking av overvann/fremmedvann, skal ikke overstige avløpsanleggenes dimensjoneringsgrunnlag og transportkapasitet. Avlastning av avløpsvann via nødoverløp som følge av årsnormal nedbør og snøsmelting skal på sikt ikke forekomme.
  - Utslipp via overløp og alvorlige driftsfeil skal automatisk varsles til driftssentral, vakt e.l. Større utslipp, samt planlagte driftsstanser, skal varsles Fylkesmannen.
  - Utslipp via nødoverløp skal avviksbehandles.
  - Planlagte utslipp i forbindelse med nødvendige tiltak kan registreres i driftslogg eller tilsvarende. Slike utslipp skal begrenses så mye som mulig, eventuelt gjennom provisoriske tiltak innenfor forsvarlige kostnadsrammer.
- Utslipp av råkloakk som skyldes teknisk feil, funksjonell svikt eller driftsstanser på anleggskomponenter, og som selskapet har kontroll over, skal utbedres så raskt som mulig og normalt innen 24 timer etter at utslippet oppstod. Tidsbegrensningen omfatter ikke hendelser som ledningsbrudd, tilstopping på ledningsstrekke eller eksterne årsaker som strømsstans, lynnedslag eller sabotasje. Rutiner for utbedring av forannevnte feil og hendelser skal omfattes av selskapets risikovurderinger og beredskapstiltak.

2.3.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett

- Virkningsgraden til avløpsnett, det vil si hvor stor andel av forurensningsmengden som kommer fram til renseanlegget, skal dokumenteres. Dette skal gjøres ved at de ulike kildene til tap dokumenteres eller vurderes kvalitativt.
- Det skal innen 31.12.2018 settes *mål for årlig virkningsgrad* (% , fosforbasert).
- Selskapet skal arbeide systematisk for å forbedre avløpsnettets funksjon, og redusere innlekking og tap iht. vedtatt tiltaksplan. Midlertidige og tilfeldige overløp skal saneres, plan for dette skal nedfelles i selskapets tiltaksplan.
- Avløpsnettets hydrauliske balanse og funksjon skal dokumenteres ved modellering eller annen relevant metode. Metode tilpasses nettets størrelse og kompleksitet.

2.4. Krav til utslipp fra renseanlegg

Renseanlegget skal utformes slik at det kan tas representative prøver av det tilførte avløpsvannet og av det rensede avløpsvannet. Mengde avløpsvann skal måles med en maksimal usikkerhet på 10 % for totalt utslipp, inkludert overløp.

Det er ikke tillatt å slippe ut avløps slam eller ristgods i en vannforekomst, verken ved dumping fra skip, utslipp fra rørledninger eller på noen annen måte.

Som et ledd i driftskontrollen med renseanlegget skal det fastsettes et måleprogram med analyser og målinger av relevante drifts- og utslippsparmetre.

Renset avløpsvann skal ombrukes når dette er hensiktsmessig.

Krav til rensing er satt i tabellen under. Avlastning fra overløp tilknyttet renseanleggene er inkludert i renskravene. Prøver av KOF_{Cr} , BOF_5 , og P_{tot} må minst etterkomme enten krav til konsentrasjon *eller* renseseffekt (gjelder renseanlegg som ikke har sekundærrensekrav).

Krav til rensing gjelder fra dags dato, jf. forurensningsforskriften § 14-6 i følsomt område. Krav om sekundærrensing vil gjelde ved vesentlig endring jf. § 14-6 andre ledd.

Renseanlegg	Type resipient	Kontrollparameter						
		P_{tot}		KOF_{Cr}^*		BOF_5^*		P_{tot}
Navn	Følsomt område	mg/l	Rense grad %	mg/l	Rense grad %	mg/l	Rense grad %	Tonn/år
Kongsvinger	Elv	0,4	95		75			0,45
Kirkenær	Elv	0,5	95		70			0,08
Sand	Innsjø	0,5	95		75		70	0,06
Skotterud	Elv	0,5	95		70			0,07
Magnor	Elv	0,5	95		70			0,05

Den ansvarlige for avløpsanleggene plikter snarest å varsle Fylkesmannen dersom utslippet er overskredet med 100 % eller mer av det renskravene tilsier.

Ved rehabilitering og større tiltak ved renseanleggene vil sekundærrensekrav for BOF_5 og KOF blir gjort gjeldende. Ved slike tiltak bør mulighetene for å etablere biologisk fosforfjerning eller andre behandlingsmetoder som bedrer fosforets plantetilgjengelighet, vurderes.

2.5 Prøvetaking

2.5.1 Krav til analyseparameter og metode

Krav til prøvetaking og analyse framgår av forurensningsforskriften §§ 14-11, 14-12, 14-13 og 14-14, samt kapittel 11, vedlegg 2.

Renseanlegg	Analyseparameter	Inn- og utløpsvann Antall prøver/år	Midlings-tid	Referanser, forurensningsforskriften
Kongsvinger	KOF_{CR} , BOF_5 , $tot-P$,	24	1 år	§ 11, vedl. 2, pkt. 2.1.a/§ 14-11
Kongsvinger	$tot-N$	6	1 uke	§ 11, vedl. 2, pkt. 2.1.c
Kirkenær	KOF_{CR} , BOF_5 , $tot-P$,	12	1 år	§ 11, vedl. 2, pkt. 2.1.a/§ 14-11
Sand	--- " ---	12	1 år	--- " ---
Skotterud	--- " ---	12	1 år	--- " ---
Magnor	--- " ---	12	1 år	--- " ---

Analysemetoder framgår av § 11, vedlegg 2, pkt. 2.2. Krav til analysestandard kan bli endret.

2.5.2 Uttak av prøver, analyser og vurdering

Den ansvarlige for avløpsanlegget skal sørge for at det tas prøver av rensset avløpsvann. Når prøver tas, skal tilført vannføring måles med en usikkerhet på maksimalt 10% og registreres.

Virksomheter som utfører prøvetaking, herunder konservering, skal være akkreditert for prøvetaking eller ha et tilsvarende kvalitetssikringssystem for prøvetaking godkjent av en kvalifisert nøytral instans.

Prøvene skal være representative for avløpsvannet og tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt prøvetakingssystem. Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året. Prøvetakingstidspunktet skal være i henhold til en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll. Prøvene skal konserveres og oppbevares i samsvar med Norsk Standard eller annen anerkjent laboratoriepraksis.

Det skal tas døgnblandprøver når prøven skal analyseres for BOF_5 , KOF_{CR} eller SS. Det skal tas døgn- eller ukeblandprøver når prøven skal analyseres for $tot-P$ eller $tot-N$. Det skal minst tas følgende antall prøver:

- 6 prøver per år fra avløpsanlegg under 1.000 pe,
- 12 prøver per år fra avløpsanlegg mellom 1.000 og 10.000 pe,
- 24 prøver per år fra avløpsanlegg større enn eller lik 10.000 pe.

Dersom prøvetakingen av utløpsvannet er lokalisert slik at prøven ikke inkluderer avløpsvann som går i overløp i eller ved renseanlegget, skal overløpsbidraget måles, registreres og medregnes i rensegraden. Overløp som er etablert for å avlaste renseanlegget, eller som fungerer slik, skal medregnes som en del av anlegget, selv om det er fysisk avstand mellom overløp og renseanlegg.

Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året. Prøvetakingstidspunktet skal være i henhold til en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll. Prøvene skal oppbevares i samsvar med Norsk Standard eller annen anerkjent laboratoriepraksis.

Annulering av prøver

Ved vurdering av analyseresultater skal det ikke tas hensyn til *ekstreme analyseverdier* dersom disse skyldes *uvanlige forhold*, som for eksempel kraftig nedbør. Slike prøver kan annulleres.

Eventuelle annulleringer av prøver på grunn av uvanlige forhold skal begrunnes og dokumenteres. Det skal alltid tas ut prøver og foretas analyser, selv om foreliggende omstendigheter og forhold gir grunn til å anta at uvanlige forhold er oppstått. Annullering av prøver kan foretas på grunnlag av foreliggende analyseresultat, se "SFT. Informasjon TA 2220/2007."

Avrenning fra snøsmelting og nedbør innenfor gjeldende kriterier for dimensjonering av ledningsnett og renseanlegg (herunder årsnormal nedbørsintensitet, se. pkt. 2.3.2), eller driftsproblemer ved renseanlegg med dårlig ledningsnett som hovedårsak, er ikke å anse som uvanlige forhold.

Usikkerhetsvurderinger

Selskapet skal innen 31.12.2018 vurdere usikkerhet knyttet til egne målinger, analyser og beregninger som vedrører anleggenes utslipp. Usikkerhet bør kvantifiseres i den grad det er mulig, eller eventuelt beskrives kvalitativt. Samlet usikkerhet for måling/beregning av hydraulisk utslipp fra større overløp skal ikke overstige 25 %.

2.5.3 Overholdelse av rensekrav

Alle krav til renseeffekt skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstidene.

Renseeffekter skal beregnes for hvert prøvedøgn/prøveuke. Årlig renseeffekt skal beregnes som et gjennomsnitt for året, primært med utgangspunkt i årlige utslippsmengder. Midlingstid og antall prøver som skal legges til grunn for beregningene framgår av avsnitt 2.5.1.

Tabellen under gjelder for rensekrav i avsnitt 2.4 og angir det største antall prøver som kan være over konsentrasjonskravet eller under renseeffektkravet for BOF₅, KOF_{CR} og SS.

Antall prøver tatt i løpet av et år	Største antall prøver som ikke behøver å oppfylle kravene
4-7	1
8-16	2
17-28	3
29-40	4
41-53	5

Ved beregning av utslipp via overløp kan målte innløpsverdier til renseanlegget eller beregnede konsentrasjoner basert på fortynning aksepteres.

2.5.4 Krav til utslippspunkt

Renset avløpsvann skal føres ut i resipientene (eksisterende utslippspunkt) på en slik måte at innblandingen i vannmassene blir best mulig og slik at strandlinjen ikke påvirkes, se pkt. 1.1.

2.5.5 Krav til påslipp fra industrivirksomheter

Påslipp av prosessvann fra industri og annen aktivitet til kommunalt nett skal skje på en slik måte at krav til utslipp fra ledningsnett og renseanlegg overholdes, og at slamkvalitet ikke forringes med tanke på disponering og bruk. For påslipp som kan hemme renseprosessen, skade anleggene, forringe slamkvalitet eller vannkvalitet i resipient, må det vurderes interne rensetiltak eller ekstern disponering av prosessavløpet.

Virksomheter som er koblet til kommunalt ledningsnett har særskilte vilkår til utslipp i tillatelse eller de er regulert via bestemmelser i forurensningsforskriften. Ved påslipp som forårsaker skader eller problemer for anlegg, renseprosess eller slamkvalitet, må selskapet ta dette opp gjennom kommunen og/eller statlig forurensningsmyndighet.

Kommunen kan gi nærmere bestemmelser om behandling og krav til påslipp iht. forurensningsforskriften § 15 A-4. Det vil si at kommunen kan stille krav for å beskytte ledningsnett, renseanlegg, slam eller arbeidsmiljø. Krav fra kommunen og Fylkesmannen, og evt. Miljødirektoratet bør samordnes så langt det er mulig.

2.6 Krav til systematisk vedlikehold og fornyelse

Selskapet skal sikre at avløpsnettet og tilhørende komponenter (kummer, pumpestasjoner og overløp) vedlikeholdes og fornyes på en forsvarlig og langsiktig måte, slik at god teknisk tilstand og tilsiktet funksjon til enhver tid opprettholdes, jf. pkt. 2.2.1 og 2.2.2.

Rutiner for drift og vedlikehold av avløpsanleggene skal være i samsvar med kravene i internkontrollforskriften. Selskapet skal i avløpsplan:

- Fastsette mål og tidfeste delmål for å etterkomme kravene til avløpsanleggets funksjon.
- Sette funksjonsmål for avløpsnettets funksjon:
  - Fremmedvannsmengde, evt. separasjonsgrad (%) – årsgjennomsnitt og 90 %-persentil, basert på døgnerverdimålinger.
  - Overløpsdrift (% , vannmengde, evt. tid) på årsbasis – for hvert overløp og for hele nettet, spesifisert som:
    - Avlastning som følge av stor tilrenning ved nedbør
    - Utslipp fra nødoverløp ved planlagte driftsstanser (reparasjoner, vedlikehold)
    - Utslipp fra nødoverløp ved uforutsette driftsstanser (feil på utstyr, tilstoppinger, strømsstans osv.)
  - Virkningsgrad (% , fosforbasert), for hele avløpsnettet på årsbasis
 Målene skal evalueres jevnlig.
- Ha oversikt over inn- og utlekking av fremmedvann til og fra avløpsnettet. Undersøkelser og rutiner tilpasses anleggets størrelse, kompleksitet og risikoforhold innenfor rimelige kostnadsrammer.
- Overvåke og dokumentere avløpsnettets funksjon.

2.7 Avløpsslam

Selskapet plikter å sørge for at alt avløpsslam som skal brukes til gjødsel håndteres i overensstemmelse med gjødselvereforskriften⁵. Ved prøvetaking av slammet skal anerkjente metoder for å oppnå representative prøver benyttes. Innholdet av miljøgifter i avløpsvann og slam skal begrenses så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Selskapet skal ha etablert og iverksatt et system for informasjon og kildesporing som sikrer at tilførsler fra potensielle kilder holdes på et minimum.

Fylkesmannen kan pålegge selskapet å delta i kartlegging for å dokumentere nivåer av miljøgifter i slam. Sammendrag av prøvetaking og analyser inkludert vurdering av resultatene med konklusjoner skal inngå i årsrapportene for renseanlegget.

Innen 31.12.2019 (frist forlenget med ett år) skal det etableres en ny regional behandlingssløsning for slam i Glåmdalsregionen. Løsningen skal ivareta behovet for langsiktige disponeringsløsninger basert på samfunnsnyttig bruk, samtidig som risiko for lukt og andre nærmiljøulempere reduseres. Ut fra et helhetlig perspektiv er det dessuten svært viktig å minimalisere risikoen for spredning av plantesykdommer knyttet til håndtering og bruk av avløpsslam. For best mulig gjenvinning av biotilgjengelig fosfor, bør biologisk og kjemisk slam behandles separat.

⁵ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav av 4.7.2003, nr 951.

3. Utslipp til luft

Lukt fra renseanlegg, slambehandlingsanlegg, pumpestasjoner, overløp, kummer og eventuelle luftenretninger skal være så lav at det ikke er til vesentlig sjenanse for naboer og brukere av nærområdet, og bør ikke overstige 1-2 ou_E/m^3 (European olfactory unit) ved nærmeste boligbebyggelse.

Luktulemper og mulige kilder til lukt skal ha fokus ved risikovurderinger (kfr. pkt. 2.2.2). Dersom vesentlige luktulemper fra avløpsanleggene oppstår, kan Fylkesmannen kreve at det gjennomføres spredningsberegning for belastning ved nærmeste nabo. Relevante tiltak for å redusere luktbelastningen må utredes og iverksettes.

Lukt skal være en driftsparameter for hele avløpssystemet, og selskapet skal ha oversikt over kilder og vurdere behovet for tiltak og eventuelt effekten av gjennomførte luktreduserende tiltak.

Før bygging av nye anlegg, komponenter (pumpestasjoner, kummer og utearealer og ledninger) må selskapet vurdere mulige kilder til lukt, og om nærhet til bebyggelse ferdsel eller terrengforhold kan skape luktkonflikter.

Selskapet skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager på lukt.

Anlegg for utråkning av slam skal drives slik at utslipp av metan begrenses best mulig. Produsert gass skal samles opp og nyttiggjøres dersom det er mulig, jf. kapittel 8 i denne tillatelsen.

4. Støy

Ved boliger skal utendørs støy fra avløpsanleggene ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved den mest støyutsatte fasaden:

Dag (kl. 07-19) LpAekv12h	Kveld (kl.19-23) LpAekv4h	Natt (kl. 23-07) LpAekv8h	Søn- /helligdager (kl. 07-23) LpAeq16h	Natt (kl. 23-07) LA1
55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	50 dB(A)	60 dB(A)

Støygrensene gjelder all støy fra den ordinære driften av renseanlegga, inkludert intern transport på område til anlegga og lossing/lasting av råvare, slam etc. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport er likevel ikke omfattet av grensene.

5. Forurenset grunn

Når det skal legges nye avløpsledninger, skal selskapet ha kjennskap til om ledningsnettets berører områder med forurenset grunn eller forurensete sedimenter i elv og sjø. Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensete sedimenter, trenger tillatelse etter forurensningsloven, evt. godkjenning fra kommunen⁶.

⁶ Jf. forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider og kap 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag

6. Akutt forurensning - forebyggende tiltak, varsling og beredskap

6.1. Forebyggende tiltak

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter selskapet å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Internkontrollen skal beskrive kartlegging og vurdering av risiko for akutt forurensning og annen uønsket påvirkning av ytre miljø. På basis av risikoanalyse skal selskapet iverksette risikoreducerende tiltak. Både sannsynlighetsreducerende og konsekvensreducerende tiltak skal vurderes. Selskapet skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene, som også kan inkludere justering av beredskapen i selskapet.

Selskapet skal ha en oppdatert oversikt over søknadspliktige vanninntak i resipienten til renseanlegget, og en plan for varsling dersom inntakene kan bli påvirket av akutte eller ekstraordinære utslipp.

6.2. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁷.

Selskapet skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om:

- akutt forurensning på grunn av driftsstans som skyldes uhell eller langvarig strømbrytning
- unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning
- utslippskonsentrasjon på mer enn det dobbelte av gjeldende krav for en akkreditert prøve

7. Resipientovervåking og rapportering

7.1 Forurensningsforskriften

Avløpsanlegg over 10 000 pe med utslipp til sjø i følsomt område og som har unntak fra krav om nitrogenfjerning, har etter forurensningsforskriften § 14-9 krav til resipientovervåking. Dette gjelder også anlegg med utslipp til resipienter som drenerer til sjø i følsomt område. Den ansvarlige for avløpsanlegget skal gjennom regelmessig overvåking bidra til at resipienten kan registreres som følsomt, normalt eller mindre følsomt område.

Overvåkingen etter første ledd skal om mulig utføres i henhold til Norsk Standard eller God Laboratoriepraksis. Virksomheter som utfører overvåkingen skal være akkreditert for felt- og analysearbeid eller ha et tilsvarende kvalitetssikringssystem for felt- og analysearbeid godkjent av en kvalifisert nøytral instans. Dersom tilsvarende overvåking også utføres av andre, plikter selskapet å bidra til å gjennomføre en samordnet eller felles overvåking.

Omfanget av overvåkingen skal være som beskrevet i gjeldende utgave av "Resipientundersøkelser i fjorder og kystfarvann, TA-1890" (www.miljodirektoratet.no).

⁷ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

7.2 Vannforskriften

Selskapet skal i henhold til vannforskriften delta i overvåkningsprogram gjennom vannområdeutvalgene, etter nærmere bestemmelser fra vannregionmyndigheten.

Fylkesmannen kan innenfor sine myndighetsområder med hjemmel i forurensningsloven § 51 pålegge selskapet å gjennomføre eller bekoste undersøkelser for å fastslå i hvilken grad avløpsanleggene fører til eller kan føre til forurensning

7.3 Rapportering

Data som fremskaffes fra undersøkelser av vannlokaliteten, inklusiv sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø. Data skal leveres på Vannmiljøs importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

8. Energi

8.1. Energiledelse

Selskapet skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget. Energiledelse skal være etablert innen 31.12.2018 og inngå i internkontrollen.

8.2. Utnyttelse av overskuddsenergi

Selskapet skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi, og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medfører urimelige kostnader.

9. Testing og substitusjon av kjemikalier og råstoffer

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes, herunder fellingskjemikalier og hjelpekoagulanter, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler m.m.

Kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal være testet med hensyn til nedbrytbarhet, toksisitet og bioakkumulerbarhet.

10. Tilsyn

Selskapet plikter å la representanter for Fylkesmannen eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

11. Ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om renseanlegg planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring skal selskapet gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning. Det skal utføres kost/nytte-vurderinger av aktuelle tiltak for å motvirke eller redusere midlertidige utslipp ved driftsstanser eller provisorisk drift i forbindelse med ombygging og anleggsdrift.

Aktiviteter som kan medføre fare for forurensning kan ikke startes før Fylkesmannen har gitt midlertidig unntak. Søknader om unntak fra gjeldende rensekrav må derfor sendes Fylkesmannen i god tid.

12. Krav til årsrapportering

12.1 Altinn-rapportering

Avløpsdata skal rapporteres til Altinn innen 15. februar hvert år.

12.2 Årlige vurderinger av driftsforhold

Det skal utarbeides korte årsrapporter delt inn i hhv avløpsnett, renseanlegg, slamhåndtering og overvåking, og legge vekt på overordnede kvalitative vurderinger.

Følgende skal rapporteres:

- Avløpsnettets funksjon:
  - Virkningsgrad (prosent (%), fosforbasert).
  - Utslipp fra overløp (antall utslipp og årlig mengde (m³)), fordelt på (jf. pkt. 2.3.3):
    - avlastning ved stor tilførsel
    - utslipp fra overløp ved planlagte driftsstanser
    - utslipp fra overløp ved uforutsette driftsstanser
  - Enkeltoverløp som har høyere utslipp enn fastsatt utslippsmål, må redegjøres særskilt for.
  - Beregning av innlekking – fremmedvannsmengde, evt. separasjonsgrad (årgjennomsnitt for hele nettet (%) og 90 %-persentil).
- Tiltak for å redusere tilførsler av overvann og større separeringstiltak, herunder forventet og registrert effekt av tiltakene. Avvik fra mål og fastsatt tiltaksplan.
- Renseanleggets funksjon og utslipp. Årsaker til eventuelle driftsproblemer og overskridelser av tillatelse.
- Resultater fra målinger av tungmetaller og organiske miljøgifter i innløp og rensset avløpsvann.

Årsrapportene skal sendes Fylkesmannen innen 15. mars hvert år.